

[Willesen.]

ningen af Foderstoffer og Industriprodukter til Landbruget. Statens Fastklamren til en Erhvervsvirksomhed, den ikke magter at lede tidssvarende, virker her som en Hemsko og Byrde paa Erhvervslivet og derfor som en af de mange Aarsager, der er med til at forlænge den økonomiske Krise. Det er derfor vor faste Overbevisning, at den eneste Udvej af Elendigheden er, at Staten lader sit Banenet overgaa til privat Drift; derfor fremsætter vi dette Lovforslag.

Naar vi nøjes med at fremsætte Forslag til Lov om Forberedelse af Statsbanernes Overgang til privat Drift, skyldes det, at kun den Minister, der indehaver Administrationen, kan overse Detaillerne og udarbejde et fuldstændigt Forslag, og kun paa Grundlag af et saadant udarbejdet Forslag kan Rigsdagen skønne om Enkelthederne. Men den kan vedtage Princippet og paalægge Administrationen at udarbejde det i Enkeltheder.

Nu rejser sig det Spørgsmaal, om nogen Privatkapital tør give sig i Kast med den Opgave at drive de danske Statsbaner. Forudsætningen derfor maa selvfølgelig være, at Ledelsen som allerede omtalt faar Bevægelsesfrihed. Men en stærk Hjælp vilde det være, om en saadan Reform kunde indgaa som Led i en almindelig social Reform, der standsede den nuværende Skatteudsugning og sikrede Arbejdet dets Udbytte. I øvrigt viser de sidste Aars Erfaringer fra europæiske Lande, Belgien og Tyskland, at det private Initiativ meget vel tør give sig i Lag med en saadan Opgave, selv under særlig vanskelige Forhold. I de nævnte Lande har Privatkapitalen povet at give sig i Lag med at drive Statens Baner for egen Regning. De paagældende Eksempler viser, hvor hurtigt en saadan Overgang kan ordnes, naar man blot har Villien dertil. Begge Stater foretog denne Operation, da den var nødvendig for en Sanering af deres Finanser, og en lignende Opgave vilde da være naturlig for en Regering, der herhjemme har sat sig et tilsvarende Maal.

Indvender man, at det vil være farligt at lade en for Samfundet saa livsnødvendig Funktion som Jernbanetrafikken overgaa i private Hænder, saa kan en saadan Fare effektivt modvirkes ad forskellige Veje. Faren for Udbytning vil nu være minimal modsat tidligere, takket være Motortrafikkens Gennembrud af Banernes tidligere Trafikmonopol. I øvrigt tager § 2 i vort Lovforslag netop Sigte paa at kræve, at Overdragelsesbetingelserne skal indeholde Kauteler, der sikrer Statens effektive Kon-

trol med Koncessionens Udnyttelse, saa at et saadant Jernbaneselskab ikke bliver en Stat i Staten. Maaske vil mange indvende: Hvad vil Jernbanefunktionærerne sige til en saadan Ordning? Selv om mange vil protestere ud fra snævre Standsinteresser, vil dog utvivlsomt adskillige være vidtskuende nok til at se bort fra deres snævre Klasseinteresser og indse, at en saadan Ordning netop vilde være en forløsende og samfundsgavnlig Handling. I øvrigt kan Statsstyrelsen jo ikke lade sine Handlinger bestemmes af Hensyn til en enkelt Stand, Funktionærstanden, lige saa lidt som til nogen anden Stand. Derimod vilde der være al mulig Grund til at tilrettelægge et saadant Forslag saaledes, at der aabnedes Funktionærstanden Adgang til at blive Medejere af et saadant Aktieselskab og derved baade give dem den stærkest mulige personlige Interesse i Foretagendet og hæve dem til at være noget mere end blot og bar Funktionærer.

Af det allerede sagte fremgaar, at et saadant Forslag bør udarbejdes under Forudsætning af Motorbeskatningens Bortfald, og vi haaber snart ved en anden Lejlighed at kunne stille Forslag om, at dette paabegyndes.

Det forekommer mig, at det vilde være en smuk og naturlig Opgave for en saa dygtig Mand som den højtærede Trafikminister at udarbejde et saadant Forslag. Han har jo selv været Privatbanedirektør og besidder saaledes alle Forudsætninger for at kunne løse en saadan Opgave paa bedste Maade. Desuden vilde et saadant Forslag være en naturlig Konsekvens af Venstres liberale Principper, og der er ingen Tvivl om, at det vilde vinde Genklang i vide Kredse af Befolkningen.

Naar vi i sidste Paragraf foreslaar, at et eventuelt Overskud — der naturligvis ikke kan ventes straks, men vel ad Aare — skal anvendes til ekstraordinære Afdrag paa Statsgælden, skyldes det, at en hel Del af de laante Summer netop er anbragt i Statsaktiver, og at vi derfor finder det rimeligt, at Indtægten ved Afhændelse af saadanne Aktiver anvendes paa den Maade.

Virkningerne af en saadan Reform vil for det første være, at Staten lettes for en stor Byrde, baade administrativt og økonomisk. Men det er ikke blot et finansielt, men ogsaa et samfundskononomisk Problem, der løses ad den Vej — den eneste Vej til dets Løsning. Endelig vil en saadan Reform være et Skridt hen imod den Samfundsordning, vi kæmper for, Retsstaten, hvor Staten koncentrerer sin Kraft om at gennemføre Ret og Retfærdighed, men i øvrigt